

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۶/۰۴

محمدصالح گردش

سخنی چند در معنی و توجیه لقب "سیاه سر"

"خواهر" را در زبان سانسکریت "سوسر" یا "سواسر" می گفته اند. این کلمه ریشه کهن به زبان های هندواروپایی دارد چنانکه با کلماتی چون sister در زبان انگلیسی، سیسترا در زبان های روسی و صربی و اُکراینی و سوندی، "سیسو" و "سیس" در زبان پشه یی، "سوس" در زبان مردم کالاش و هم در زبان کته ویری. "سیس" و "سیس" در زبان مردم ساوی (اقلیتی در چترال و مرزهای شمال شرقی افغانستان)، "شویسترا shyostra" در زبان پولندی یا لهستانی. این زبان ها همه از شاخه های زبان هندو اروپایی اند. فقط با پیوند و همسانی همین یک واژه نیز می توان به اصل مهاجرت آریایی ها که از دید این قلم یک قوم خاص و ویژه اروپای شرقی بوده اند در قلمرو افغانستان امروزی و شبه قاره هند، معترف گردید و باورمند بود. همین کلمه حتا با کلمات "خور" و "خواهر" در زبان های پشتو و دری نیز وصلت و پیوند دارد.

یک رود مقدس در باورهای کهن و در زبان سانسکریت رودی به اسم "سرسوتی" بوده که در اوستا "هره خوتی" شده است، بدون شک که این رود مقدس و تاریخی در باور های قدیم، رود "ایزدبانوی اناهیتا" بوده است. این رود را پژوهشگران با رود ارغنداب مطابقت داده اند. رود ارغنداب از حوزه جنوب سلسله کوه های هندوکش سرچشمه می گیرد و رودی است پرآب و شتاب که در ساحه ولایت هلمند به رود هلمند می ریزد. آنچه در این نوشته در پی آن استم این است که کلمات سوسر (سواسر) و سرسوتی با هم پیوند و اشتراک داشته اند. یک اسم دیگری که با کلمه سواسر (خواهر) در زبان سانسکریت از دید و نگاه این قلم پیوند دارد، لقب "سیاه سر" در زبان دری پارسی برای خطاب به زنان است. این لقب که در برگیر و اشاره به تمام زنان پیر و جوان می باشد، در زبان دری به طور توجیهی اطلاق به کسی است که سری سیاه داشته باشد که البته اشاره به داشتن موی سیاه خواهد بود. این توجیه و معنا از نظر این قلم برای همه زنان درست و بجا نمی افتد زیرا واضح است که همه زنان صاحب و دارنده موهای سیاه نیستند چنانکه بعضاً دارای موی ماش و برنج، تعدادی دارنده موهای طلایی و خرمایی و بخشی هم دارای موی سفید و غیره اند. بنابراین ممکن می دانم که کلمه و لقب سیاه سر در زبان دری هیأت تغییر یافته و تحریف شده سواسر به معنی خواهر از زبان سانسکریت به زبان دری پارسی بوده باشد و به این شکل معنی سیاه سر در اصل خواهر خواهد بود. نکته اخیر اینکه تعدادی از روشنفکران و اعضای جامعه مدنی که گاهگاهی بالای این اسم و لقب می تازند و انتقاد می کنند، بدانند که این لقب از نظر معنا به جایگاه زن در جامعه کدام صدمه یی وارد نمی کند و این لقب باتوجیه و معنایی که در بالا صورت گرفت، درخور شأن و مقام زنان ملت افغان نیز خواهد بود.

د پانو شمیره: له 1 تر 1

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ